

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 9Co/102/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2719201514
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 04. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Katarína Slováčková
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2021:2719201514.1

Uznesenie

Krajský súd v Trnave, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Kataríny Slováčkovej a sudcov JUDr. Ľubice Spálovej a JUDr. Petra Dumana, v právnej veci žalobcov: 1. S. S., nar. XX. Y. XXXX, trvale pobytom W. č. d. XX, 2. Y. S., nar. XX. Q. XXXX, trvale pobytom W. č. d. XX, 3. M. S., nar. XX. V. XXXX, trvale pobytom R. č.d. XXXX/XX, všetci zastúpení advokátom: JUDr. Ľubomír Vanek, so sídlom Potočná 169/85, Skalica proti žalovaným: 1. C. K., nar. XX. P. XXXX, trvale pobytom H. XXXX/XX, S. a 2. KOOOPERATIVA poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group, Štefanovičova 4, Bratislava, IČO: 00 585 441, zastúpenej advokátom: JUDr. Baltazár Mucska, so sídlom Vajnorská 55, Bratislava, o ochrane osobnosti, o odvolaní žalobcov a žalovaného 1. proti rozsudku Okresného súdu Skalica z 3. septembra 2020 č.k. 7C/16/2019-93 takto

rozhodol:

I. Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutých častiach výrokov I., II., III., IV. a VI. r u š í a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

II. Odvolanie žalobcov 1. až 3. voči výroku V. o d m i e t a .

III. Rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti výroku VII. p o t v r d z u j e .

IV. Žalovanému 2. n e p r i z n á v a voči žalobcom 1. až 3. nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie výrokmi: I. uložil žalovanému 1. povinnosť zaplatiť žalobkyni v 1. rade sumu 10.000 eur, a to v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku; II. žalovanému v 1. rade uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi v 2. rade sumu 3.000 eur, a to v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku; III. žalovanému 1. uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi v 3. rade sumu 5.000 eur, a to v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku; IV. vo zvyšku žalobu zamietol; V. zamietol žalobu voči žalovanému v 2. rade; výrokom VI. žalobcom priznal nárok na náhradu trov konania 100 % voči žalovanému v 1. rade, pričom z priznaného nároku patrí žalobkyni 1. 56 %, žalobcovi 2. 16 %, žalobcovi v 3. rade 28 %; výrokom VII. priznal žalovanému v 2. rade nárok na náhradu trov konania 100%; výrokom VIII. rozhodol, že o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti tohto rozsudku. Svoje rozhodnutie odôvodnil právne ustanovením § 13, § 101, 427 až § 431 z.č.40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „OZ“). Vecne dôvodil, že z vykonaného dokazovania vyplynulo, že zásah žalovaného 1. do osobnostných práv žalobcov 1. až 3. vyvolal trvalé a neodstrániteľné následky, ktoré narušili celistvosť rodiny a zabránili vytváraniu a rozvíjaniu citových väzieb žalobcov 1. až 3. so zomrelým. Smrťou manžela bola žalobkyni 1. spôsobená veľká citová ujma, nakoľko stratila milujúceho manžela, s ktorým žila okolo 20 rokov tvorili spoločnú domácnosť, mohla sa na neho vždy obrátiť, bol jej oporou, boli spolu ideálnym vzorom manželov a rodičov pre svoje deti, pracovitosť nebohého a fakt, že doma zastal všetky mužské práce okolo domu, jej dodávali pocit spokojnosti. Žalobcovia 2. a 3. v osobe svojho otca mali veľký vzor, mali ho rady aj pre jeho snahu vštepovať im základy rodiny, pre jeho záujem o ich koníčky ako aj pre jeho snahu učiť ich všetkým mužským prácam okolo domu, bol pre nich nie len

otec ale aj priateľ. Všetci traja žalobcovia žili so zomrelým v jednej domácnosti, mali zaužívané vždy v nedelu ísť spolu na omšu do kostola, potom išli žalobcovia 2. a 3. s otcom na futbal a následne spoločne zasadali k nedeľnému obedu. V čase smrti Vladimíra Hatalu mal žalovaný 2. už ukončené stredoškolské štúdium, bol zamestnaný v riadnom pracovnom pomere. Žalovaný 3. mal ukončenú základnú školu, chystal sa v septembri nastúpiť na strednú školu v Skalici. Kvalita vzájomných vzťahov zomrelého so žalobcami 2. a 3. spočívajúca či už v spoločných prechádzkach, rozhovoroch, motivácii slušne žiť alebo v snahe viesť ich k športu i práci vyplynuli z vyjadrení žalobcov, iné dôkazy k svojim tvrdeniam nedoložili. Vzhľadom na neodstrániteľné následky konania žalovaného 1. je priznanie nemajetkovej ujmy v peniazoch jediným prostriedkom zmiernenia straty blízkej osoby, keď právoplatné odsúdenie žalovaného 1. v trestnom konaní nemožno považovať za dostatočné zadostučinenie. Spôsobená nemajetková ujma žalobcom 1. až 3. je veľmi ťažko vyčísliteľná vo finančnom vyjadrení, keďže náhrada nemá byť vnímaná ako náhrada za život, ale slúži len na zmiernenie následkov vzniknutej ujmy. Súd prvej inštancie vo všeobecnosti vychádzal z toho, že pri nemajetkovej ujme možno priznať tieto druhy ujmy: biologickú (lekársky overená ujma na zdraví), morálnu (vnútorná bolesť) a ujmu na ľudských vzťahoch, t.j. podstatná zmena každodenného života (vo veci C-350/14, Lazar v.Allianz SpA). V danej veci súd prvej inštancie ustálil, že u žalobcov ide o ujmu morálnu a ujmu na ľudských vzťahoch. Ustanovenie § 13 ods. 3 OZ neustanovuje žiadne medze pre určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, vyplývajú však z neho taxatívne dve kritéria: závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy (čím závažnejšia je čo do svojej intenzity i svojho trvania, tým vyššia by mala byť aj čiastka peňažného zadostučinenia) a ďalej veľmi široko chápané okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby došlo. Pri určovaní výšky nemajetkovej ujmy súd zobral do úvahy, že sa jedná o najzávažnejšie porušenie ochrany osobnosti a bolo by spravodlivé priznať najvyššiu možnú náhradu, avšak je potrebné zohľadniť vek zomrelého (v čase smrti mal nedožitých 48 rokov), ako aj okolnosti na strane žalobcov 1. až 3. Pri žalobkyňi 1. prihliadal na to, že v čase nehody bola zamestnaná, mala 43 rokov, starala sa o maloletého žalobcu 3. a v domácnosti s nimi býval už vtedy plnoletý a zárobkovo činný žalobca 2., žalobkyňi 1. bol za obdobie od 2. júla 2011 do 7. septembra 2015 vyplatený vdovský dôchodok vo výške 10.495,31 eur, žalobkyňa mala k zomrelému hlboký citový vzťah, žalobkyňa 1. tvrdila, že mala následne psychické zdravotné problémy, nedoložila doklady preukazujúce aké závažné psychické problémy mala, v roku 2014 podstúpila z dôvodu zdravotných problémov chemoterapiu, avšak nepreukázala, že by to malo byť v dôsledku smutnej udalosti v roku 2011. Na základe tejto argumentácie vyhodnotil súd prvej inštancie nárok žalobkyne 1. vo výške 25.000,- eur za nedôvodný, hlavne ak prihliadal na iné obdobné konania a rozhodnutia (napr. rozsudok OS Martin č.k. 6C/16/2017 zo 6. marca 2018, rozsudok KS v Žiline sp. zn. 7Co/61/2018 z 2. mája 2018 a sp. zn. 5Co/130/2019 z 29. októbra 2019, rozsudok OS Skalica č.k. 7C/3/2018 - 104 zo dňa 17. januára 2019) a pre žalobkyňu 1. považoval za objektívnu sumu 10.000 eur. Podporne uviedol, že podľa § 94 ods. 1,2,3 zákona o sociálnom poistení č. 461/2003 Z.z. (1) manžel, manželka a nezaopatrené dieťa poškodeného, ktorý zomrel v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania, majú nárok na jednorazové odškodnenie; (2) suma jednorazového odškodnenia manžela alebo manželky je 730-násobok denného vymeriavacieho základu, najviac 46 485,40 eura; (3) suma jednorazového odškodnenia na každé nezaopatrené dieťa uvedené v odseku 1 je polovica sumy jednorazového odškodnenia manžela alebo manželky poškodeného, úhrn súm jednorazového odškodnenia nezaopatrených detí nesmie presiahnuť 46 485,40 eura, ak úhrn jednorazových odškodnení presiahne túto sumu, znížia sa sumy jednorazových odškodnení nezaopatrených detí pomerne tak, aby ich úhrn bol najviac 46 485,40 eura. Súd prvej inštancie posúdil požadovanú sumu žalobcami 2. až 3. vo výške 25 000 eur pre každého za neprimeranú. Priznal žalobcovi 3. sumu 5.000 eur a žalobcovi 2. sumu 3.000 eur, a vo zvyšku žalobu zamietol. Rozdielnu výšku náhrady u manželky na jednej strane a u detí na druhej strane zdôvodnil tým, že žalobcovia 2. a 3. sú deťmi nebohého a zo všeobecných skúseností ľudského života, ale aj z niektorých noriem právneho poriadku (napr. prednosti manželského výživného pred výživným pre rodičov) možno dospieť k poznaniu, že vzťah dospelých detí k rodičom nie je natoľko intenzívny ako napríklad vzťah rodičov k maloletým deťom alebo vzájomný vzťah manželov vo fungujúcom harmonickom manželstve. V danej veci žalobcovia 2. a 3. žili so zosnulým v spoločnej domácnosti, plnoletý žalobca 2. nemal vlastné deti, žalobca 3. bol ešte maloleté školou povinné dieťa, ktoré malo ísť od septembra 2011 študovať na strednú školu, mal byť bezstarostným dieťaťom, namiesto toho musel ísť cez leto brigádovať, aby si niečo zarobil a musel s bratom doma zastať úlohu otca pri mužských prácach. Súd mal z trestného spisu sp. zn. 4T/52/2014 (čl. 650) preukázané, že žalobcovi 3. bol za obdobie od 2. júla 2011 do 7. septembra 2015 vyplatený sirotský dôchodok 6.951,98 eur. Aj keď boli žalobcovia 2. a 3. otcovou smrťou isto zasiahnutí, nemožno podľa názoru súdu hodnotiť ich vzťah k otcovi (ako súčasť ich rodinného a súkromného života) za rovnako intenzívny, ako je tomu v prípade

žalobkyne 1. Súd prvej inštancie považoval nemajetkovú ujmu na rodinnom a súkromnom živote u žalobcov 2. a 3. za výrazne menšiu než u žalobkyne 1. a za primerané uznal priznať im náhrady v nižšej sume, žalobcovi 3. sumu 5.000 eur z dôvodu, že tento bol v čase tragickej udalosti maloletý, výživou odkázaný na rodičov, ktorý v podstate smrťou svojho otca musel predčasne psychicky dospieť, musel bratovi okolo domu pomáhať a musel ísť brigádovať. Súd prvej inštancie pritom vychádzal aj z preukázanej skutočnosti, že s otcom a matkou absolvoval dovolenku pri mori bez staršieho brata, čím mal o niečo viac intenzívnejších zážitkov s otcom. Žalobcovi 2. priznal sumu 3.000 eur z dôvodu, že v tom čase už bol zamestnaný, zárobkovo činný, teda nebol už výživou na rodičov odkázaný, žalobca 2. síce v konaní uvádzal, že po smrti otca začal diaľkovo chodiť na vysokú školu, ktorú však musel zanechať z finančných i časových dôvodov, túto skutočnosť žalobca 2. nepreukázal a súd preto nemohol na túto skutočnosť prihliadať ako rozhodnú pre určenie vyššej sumy. Súd je toho názoru, že priznané sumy náhrady nemajetkovej ujmy nevybočujú z priemeru súm, ktoré boli judikované tak všeobecnými súdmi, ako aj Najvyšším súdom Slovenskej republiky v obdobných prípadoch. Súd prvej inštancie žalobu voči žalovanému 2. zamietol s poukazom na dôvodne vznesenú námietku premlčania. Žalobcovia 1. až 3. boli čo do základu nároku plne úspešní a preto im prináleží náhrada trov konania. O nároku na náhradu trov konania rozhodol v zmysle § 255 ods. 1 CSP a žalobcom priznal ich plnú náhradu 100 % podľa ich podielu a to aj napriek tomu, že im nebol priznaný celý požadovaný nárok. Z povahy sporu však vyplýva, že presné stanovenie výšky plnenia je závislé od úvahy súdu a súd môže priznať strane náhradu trov konania v plnej výške aj v prípade, ak súd priznal nárok úspešnej strane, ale nie v požadovanej výške (uznesenie NS SR č. k. 5M Cdo 7/2010 zo dňa 23. februára 2011).

2. Proti tomuto rozsudku súdu prvej inštancie v celom rozsahu podali s poukazom na § 365 ods. 1 písm. d), f) a h) z.č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“) v zákonnej lehote odvolanie žalobcovia 1. až 3. Vecne dôvodili, že súd prvej inštancie posudzoval vec príliš formálne, nevzal do úvahy preukázaný skutkový stav a to právne porušenie povinnosti žalovaným 1. čoho následkom bola nezvratná deštrukcia medziľudských väzieb tvoriacich základ a rámec súkromného života žalobcov. Súd prvej inštancie nevzal do úvahy preukázanú značnú intenzitu zásahu do vzájomných, dovtedy ničím nenarušených a preukázateľne veľmi silných vzťahov žalobcov a zosnulého. Pojednávanie sa konalo cca po desiatich rokoch od smrti najbližšieho žalobcov, avšak všetci žalobcovia pri výsluchu plakali a pri spomienke na ich otca a manžela nevedeli takmer vytvoriť súvislú vetu. Poukázali na ustálenú judikatúru z ktorej vyplýva, že smrť nebohého nemala za následok u žalovaných 2. a 3. psychologické alebo psychiatrické liečenie, čo nie je relevantné pre preukázanie mimoriadneho zásahu do ich práv. Dodali, že nesporne bolo preukázané, že ich rodina bola plne funkčná, ich vzťahy boli nadštandardne silné a smrťou otca a manžela bola trvalo a nenávratne narušená celistvosť rodiny, čím sú pozostalí ochudobnení aj do budúcnosti o rodinný život a do konca života budú pociťovať citovú stratu, keďže smrťou otca a manžela stratili jeho lásku a radosť s ním prežívanú. Poukázali na ustálenú judikatúru z ktorej vyplýva, že majetkové pomery nemôžu mať žiaden vplyv na povinnosť a výšku nemajetkovej ujmy, tieto navyše neboli v konaní ani žalovaným 1. nijako preukázané, práve naopak, z rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu SR vyplýva, že pre určenie výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch neustanovuje zákon žiadne medze, rozhodujúca je závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy a okolností, za ktorých k zásahu do osobnosti došlo. Závažnosť vzniknutej ujmy bola žalobcami prezentovaná a nesprávny je záver súdu prvej inštancie, že vzhľadom k tomu, že žalobca 2. už bol prácou povinný tak intenzita ujmy nebola vysoká. Súd zrejme prehliadol, že žalobca 2. žil s celou rodinou v ich rodinnom dome a s otcom mal silné citové väzby, len samotný vek žalobcu nemôže mať vplyv na výšku nemajetkovej náhrady škody. Taktiež súd nevzal dostatočne do úvahy, že žalovaný 3. bol v čase smrti v najkritickejšom a najcitlivejšom období dospievajúceho dieťaťa, kedy sa formuje jeho osobnosť ako psychická tak fyzická a ktoré všeobecne v mnohých prípadoch problematicky zvláda bežné životné situácie a nieto taký zásah, aký bol spôsobený smrťou milovaného otca. Náhradu za nemajetkovú ujmu v sume 3.000,- eur, 5.000,- eur a 10.000,- eur považujú žalobcovia za výrazne neprimeranú s poukazom na rozhodovaciu prax súdov. Navrhli, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zmenil a žalovaného 1. zaviazal k náhrade nemajetkovej ujmy pre žalobkyňu 1. vo výške 25.000,- eur, žalobcu 2. vo výške 25.000,- eur a žalobcu 3. vo výške 25.000,- eur a to všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku. V doplnení odvolania poukázali na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR z 18. októbra 2018 sp. zn. 1Cdo/117/2017, kde bolo dovolanie odmietnuté a bola priznaná náhrada za smrť rodinného príslušníka 1x 70.000,- eur a 2x po 100.000,- eur, rozhodnutie Najvyššieho súdu SR z 18. júla 2019 sp. zn. 8Cdo/124/2017, kde bolo taktiež dovolanie odmietnuté a bola priznaná náhrada za smrť manžela 170.000,- eur otca a otčima 6x po 15.000,- eur, rozhodnutie Krajského súdu v Banskej Bystrici z 30. júla 2015 sp. zn. 12Co/465/2014 priznaná náhrada za smrť otca dvoch detí a manžela 3x po 33.500,- eur, rozhodnutie Krajského súdu

v Trnave z 21. mája 2014 sp. zn. 11Co/116/2013 priznaná náhrada za smrť manžela 33.000,- eur, rozhodnutie Krajského súdu v Žiline z 28. októbra 2013 sp. zn. 8Co/264/2013 potvrdené rozhodnutie okresného súdu a priznaná náhrada za smrť manžela, otca a syna 1x 20.000,- eur, 1x 23.000,- eur a 2x 10.000,- eur.

3. K odvolaniu žalobcov sa vyjadril žalovaný 1. ktorý uviedol, že s odvolaním žalobcov nesúhlasí, žalobcovia majú astronomicky vysoké nároky a nedôvodne prirovnávajú danú vec k prípadu Jána Kuciaka a Marty Kušnírovej, čo je prehnané a urážlivé pre jeho osobu, keď strana žalobcov ho chce označiť ako nájomného vraha.

4. Voči rozsudku súdu prvej inštancie podal v zákonnej lehote odvolanie i žalovaný 1., ktorý uviedol, že mu bola uložená povinnosť zaplatiť spolu 18.000,- eur za usmrtenie blízkej osoby žalobcov, ktorá suma však nezohľadňuje všetky peňažné prostriedky, ktoré žalobcovia dostali z jeho poisťky, ktoré musí on platiť z vlastných peňazí a spláca ich poisťovni Kooperatíva. Dodal, že peniaze boli vyplatené Sociálnej poisťovni a následne mali byť zaslané poškodeným. Žiada o prehodnotenie napadnutého rozsudku a navrhuje, aby daná suma, ktorá už bola žalobcom vyplatená, bola stiahnutá z priznanej sumy a na zbytok aby mu bol uložený splátkový kalendár.

5. Žalovaný 2. sa k odvolaniu žalobcov 1. až 3. a ani k odvolaniu žalovaného 1. nevyjadril.

6. Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 34 CSP), po zistení, že odvolania boli podané včas (§ 362 ods. 1 CSP), oprávnenými subjektmi (§ 359 CSP), proti rozsudku súdu prvej inštancie, proti ktorému zákon odvolanie pripúšťa (§ 355 ods. 1 CSP), po skonštatovaní, že podané odvolania žalobcov 1. a 3. a žalovaného 2. voči výrokom I., II., III., IV., VI. majú zákonné náležitosti ale odvolanie žalobcov 1. a 3. voči výroku V. nemá zákonné náležitosti (§ 127 a § 363 CSP) a že odvolatelia použili zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 365 ods. 1 písm. b/, d/, f/, a h/ CSP), preskúmal napadnuté rozhodnutie v medziach daných rozsahom (§ 379 CSP) a dôvodmi odvolaní (§ 380 ods. 1 CSP), s prihliadnutím ex offa na prípadné vady týkajúce sa procesných podmienok (§ 380 ods. 2 CSP), súc pritom viazaný skutkovým stavom ako ho zistil súd prvej inštancie (§ 383 CSP) postupom bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) dospel k záveru, že obe odvolania sú dôvodné vo vzťahu k namietanej výške náhrady nemajetkovej ujmy uloženej zaplatiť žalovanému 1. v dôsledku čoho je nevyhnutné napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie s použitím § 389 ods. 1 písm. b) CSP zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie a nové rozhodnutie; avšak odvolanie žalobcov voči zamietnutiu ich žaloby voči žalovanému 2. je potrebné podľa § 386 písm.d/ CSP odmietnuť.

7. Žalobcovia 1. až 3. a aj žalovaný 1. dôvodne v odvolaniach namietali v podstate nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozsudku vo vzťahu k výške náhrady nemajetkovej ujmy. Odvolací súd konštatuje, že na strane žalobcov sa jedná o práva (na náhradu za duševné útrapy spojené s usmrtením osoby blízkej) čisto osobného charakteru, ktoré sú svojou povahou úzko späté s osobou pozostalého, nakoľko ich cieľom je primerane vyvážiť, prípadne zmierniť nemajetkovú ujmu vzniknutú pozostalému v jeho osobnej sfére a odškodniť zásah do práva na budovanie a rozvíjanie rodinných vzťahov. Ujma, ktorá sa odškodňuje, spočíva najmä v psychických útrapách (smútku, žiaľu) spôsobených vnímaním smrti blízkeho človeka; odškodniť je však treba aj ďalšie citové útrapy, ako napríklad šok zo správy o smrteľnom úraze blízkej osoby, stratu životnej perspektívy, obavy o budúcnosť a podobne. U ujmy, ktorá nemá majetkový charakter, je vylúčené uvedenie do pôvodného stavu, exaktné vyčíslenie peňažnej náhrady za takúto ujmu je z povahy veci vylúčené a normatívna požiadavka plného vyváženia utrpenia je teda len iluzórna a nie je možné ju vykladať v tom zmysle, že by náhrada mala byť čo najväčšia. Preto nastupuje satisfakcia (zadosťučinenie), ktorá má aspoň zmierniť nepriaznivé stavy vzniknuté škodlivým zásahom do osobnostnej sféry poškodeného, prípadne poskytnúť poškodenému, aby si ťažko merateľné a na peniaze nie celkom exaktné prevoditeľné ťažkosti nemajetkového charakteru vykompenzoval tým, že si prostredníctvom finančných prostriedkov, prípadne predmetov či požitkov za ne obstaraných, za poskytnutú náhradu, spríjemnil alebo uľahčil život (tu pozri aj Vojtek, P. in Švestka, J. a kol. Občanský zákoník. Komentár. Svazek VI. Praha: Wolters Kluwer, s. 1085, bod II/6; podobne aj Bezouška, P. in Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055 3014). Komentár. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1683, bod IV, marg. 25-26).

8. Odvolací súd pristúpil k vysporiadaniu sa v podstate so spoločnou odvolacou námietkou strán sporu konania, tu samozrejme u každej procesnej strany z jej vlastného uhla pohľadu, žalobcovia namietali

neprimerane nízku výšku priznaného plnenia, žalovaný 1. zas jeho nadhodnotenie, pričom v oboch prípadoch im treba dať za pravdu v tom, že v rozhodnutí absentuje logické vysvetlenie dôvodov, ktoré viedli súd k určeniu samotnej výšky nemajetkovej ujmy priznanej tomu ktorému žalobcovi. Poukaz súdu prvej inštancie na § 94 z.č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení je zavádzajúci, nekorešponduje s rozhodnutím o výške priznaného plnenia, pričom odklon nie je žiadnym spôsobom vysvetlený. Súd prvej inštancie síce obširne odôvodňoval svoje rozhodnutie napriek tomu sa dostatočne nezdôvodnil skutočnosťami, ktoré ho viedli k priznaniu peňažného zadosťučinenia v práve ním určenej výške. Svoju voľnú úvahu logicky, presvedčivo nezdôvodnil.

9. Vzhľadom k právnej úprave, ktorá pri rozhodovaní o výške peňažnej náhrady nedáva súdom presné vodítko pre jej vyčíslenie, je potrebné prihliadať na judikatúrou ustálené kritériá pre jej určenie. Ide o kritériá, ktoré je možné konštatovať ako na strane poškodeného (osoby oprávnenej), tak na strane škodcu (osoby zodpovednej).

10. Okolnosti, ktoré je potrebné preskúmať na strane poškodených, môžu byť podľa rozvíjajúce sa doktríny najmä a) intenzita vzťahu medzi žalobcom a poškodeným, b) vek poškodeného, c) otázka hmotnej závislosti, d) prípadné poskytnutie inej satisfakcie. Pre výšku náhrady je kvalita vzájomných vzťahov medzi žalobcom a poškodeným kľúčová. Okolnosti na strane osoby zodpovednej (pôvodca zásahu), sú a) postoj žalovaného (ľútosť, náhrada škody, ospravedlnenie a i.), b) dopad udalosti do duševnej sféry pôvodcu - fyzickej osoby, c) jeho majetkové pomery a d) miera zavinenia, ev. miera spoluzavinenia poškodeného. Je úplne zreteľné, že postoj tejto osoby môže podstatným spôsobom ovplyvniť vnímanie ujmy; ústretové správanie, ospravedlnenie či prejavená ľútosť škodcu môže zmierniť dopady nemajetkovej ujmy, naopak jeho ľahostajnosť, arogancia či vyjadrená bezcitnosť ju môže ešte prehĺbiť. Je nutné prihliadať aj na majetkové pomery zodpovednej osoby tak, aby bola daná možnosť reálneho uspokojenia priznaných nárokov.

11. Po dôkladnom zhodnotení vyššie uvedených kritérií potom musí súd vo svojom rozhodnutí podať riadny výklad, akým spôsobom jednotlivé kritériá posúdil a ako sa to ktoré kritérium podieľalo na určení konečnej výšky peňažnej náhrady.

12. Pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je dôležitým aspektom i to, aby jej výška odrážala všeobecne zdieľané predstavy o spravodlivosti. Odvolací súd konštatuje, že pri určení výšky peňažnej náhrady je nutné použiť i princíp proporcionality tiež tým spôsobom, že sa porovnajú sumy tejto náhrady prisúdené v iných obdobných prípadoch. Inými slovami spôsobom, ako možno dosiahnuť relatívne spravodlivého vyčíslenie výšky peňažnej náhrady je zohľadnenie súm priznaných v iných porovnateľných konaniach. Je zrejmé, že ak zákon neustanovuje aspoň rámcovo sumy náhrad nemajetkovej ujmy, musí sa súd pri rozhodovaní o určení jej výšky v každom konkrétnom prípade opierať minimálne o judikatúru vyšších súdov, a to najmä čo sa týka skutkovo podobných vecí. Pokiaľ má byť rozhodovanie v týchto otázkach považované účastníkmi za spravodlivé, nemožno tieto sumy priznávať náhodne bez ich porovnania s inými prípadmi.

13. Kritériu primeranosti priznávanej peňažnej satisfakcie priamo úmerne zodpovedá aplikácia tzv. „statusu obete“ podľa článku 34 Dohovoru o ľudských právach, ktorú objasnil Európsky súd pre ľudské práva v prípade Scordino proti Taliansku v rozhodnutí zo 6. marca 2007 sťažnosť č. 43662/98, ako i v prípade Stanková v. Slovenská republika v rozhodnutí z 9. októbra 2007 sťažnosť č. 7205/02. Európsky súd pre ľudské práva uviedol, že pokiaľ má mať náprava kompenzačný charakter, nesmie byť zjavne neprimeraná okolnostiam prípadu, pričom pri posudzovaní tejto primeranosti je potrebné zohľadňovať aj životnú úroveň v danej krajine, a tiež to, či priznaná suma nevybočuje z právnej tradície v danej krajine, i to, ako rýchlo sa jej sťažovateľ domohol (JUDr. Andrea Erdősová, PhD., Krátke pojednanie o škodách, ujmách a ich náhradách vo svetle judikatúry súdov vnútroštátnych, českých, Súdneho dvora Európskej únie i Európskeho súdu pre ľudské práva). Ústavný súd Českej republiky zase konštatoval, že pri stanovení výšky čiastky relatívnej náhrady je nutné použiť princíp proporcionality tiež spôsobom, že všeobecné súdy porovnávajú čiastky tejto náhrady prisúdené v iných prípadoch, porov. sp. zn. I. ÚS 2844/14 (uvedené už odznelo napr. v rozsudku Krajského súdu v Trnave z 29. júna 2016 sp. zn. 10Co/566/2015, sp. zn. 10Co/247/2018).

14. Vzhľadom na požiadavku kazuistiky, výšku náhrady nemajetkovej ujmy vo vzťahu k žalobcom 1/, 2/, 3/ bolo nevyhnutné porovnať aj s náhradami nemajetkovej ujmy prisúdenými v iných prípadoch súdmi

vyššej inštancie, so stručným druhovým vymedzením veci (výška náhrady, rodinný vzťah zomrelého k pozostalým žalobcom, charakter protiprávneho konania, označením súdnych inštancií posudzujúcich daný prípad). Súd prvej inštancie v bode 57. síce formálne poukázal na dve rozhodnutia avšak bez uvedenia výšky náhrady, rodinného vzťahu. Požiadavka kazuistiky priamo vyplýva aj z nálezů Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 288/2017 z 5.12.2017, v zmysle ktorého musia všeobecné súdy zároveň zohľadňovať svoju vlastnú rozhodovaciu činnosť, a teda v súlade s princípom rovnosti rozhodovať v porovnateľných veciach rovnako a v ich judikatúre by tak mal existovať vzťah priamej úmernosti medzi závažnosťou ujmy a výškou priznanej náhrady. Odvolací súd príkladmo uvádza, že napr. rozsudkom Okresného súdu Trnava z 5.12.2015, č. k. 8C/55/2014-163 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 23Co/156/2016, zo 7.8.2017 bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 10.000 eur za smrť manželky žalobcu v dôsledku protiprávneho úkonu zodpovedného subjektu (fyzickej osoby), spočívajúceho v porušení pravidiel cestnej premávky, a dcéram (obe už boli v čase smrti ich matky dospelé a mali vlastné rodiny) suma 8.000 eur a 7.500 eur; rozsudkom Okresného súdu Trnava č. k. 21C/279/2016-116 z 10.7.2018 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 24Co/299/2018 súd priznal náhradu nemajetkovej ujmy žalobkyni v sume 15.000 eur, a plnoletým deťom, žijúcim so zomrelým v spoločnej domácnosti po 12.000 eur a 13.000 eur za smrť 50 ročného manžela, ktorý ako spolujazdec, utrpel pri nehode smrteľné zranenia. V rozsudku z 1.8.2016, č. k. 3C/233/2013-339 Okresný súd Skalica v spojení s rozhodnutím Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 11Co/497/2016 z 14.3.2018 rozhodol, že žalovaný je povinný zaplatiť rodičom každému po 38.726,24 eura, a sestre sumu 20.000 eur za smrť 17 ročnej dcéry a sestry, ktorú ako chodkyňu usmrtil vodič pod vplyvom alkoholu, keď vyšiel s vozidlom mimo cestu. Z rozsudku Okresného súdu Trnava č. k. 11C/496/2015-225, v spojení s rozhodnutím Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 25Co/258/2016 z 29.3.2017 vyplýva povinnosť žalovaného zaplatiť žalobkyni sumu 15.000 eur ako náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá vznikla v dôsledku úmrtia manžela žalobkyne dopravnou nehodou. Rozsudkom Okresného súdu Trnava z 15.4.2015 č. k. 37C/358/2013-203 v spojení s rozhodnutím Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 26Co/724/2015 z 31.10.2017 bola uložená povinnosť zaplatiť žalobcom 1), 2) (v čase nehody dospelým synom zomrelého) každému po 10.000 eur, žalobcom v 3), 4) rodičom zomrelého každému po 3.000 eur. Rozsudkom Okresného súdu Liptovský Mikuláš č.k. 7C/256/2011-184 z 29. januára 2013 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline č.k. 8C/264/2013-223 z 28. októbra 2013 bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy za smrť otca maloletého dieťaťa vo výške 23.000 eur, manželke zomrelého vo výške 20.000 eur a rodičom zomrelého každému vo výške 10.000 eur (pôvodcom zásahu bola fyzická osoba z dôvodu porušenia pravidiel cestnej premávky). Rozsudkom Okresného súdu Liptovský Mikuláš sp. zn. 7C/276/2011-96 z 31. mája 2012 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 5Co/315/2012-125 z 26. novembra 2012, súd žalobe v plnom rozsahu vyhovel a priznal náhradu nemajetkovej ujmy každému žalobcovi 10.000 eur, v dôsledku úmrtia ich matky pri dopravnej nehode (nedbanlivostný trestný čin).

15. Závery súdu prvej inštancie napriek 22 stranám odôvodnenia nepredstavovali komplexné vyhodnotenie a zdôvodnenie zákonných a judikatúrou vymedzených kritérií posudzovania náhrady nemajetkovej ujmy pozostalých obetí dopravných nehôd. Odôvodnenie neobsahovalo presvedčivé zdôvodnenie naplnenia požiadavky primeranosti a proporcionálnej náhrady strádania žalobcov. Ako vyplýva z judikatúry najvyššieho súdu, každé priznanie určitej sumy musí byť riadne a spoľahlivo odôvodnené skutkovými okolnosťami prípadu i keď povaha náhrady nemajetkovej ujmy vylučuje možnosť jednoznačnej kvantifikácie. V týchto prípadoch sa totiž peniazmi odškodňuje niečo, čo nie je možné vyjadriť cez majetkovú hodnotu a preto je akákoľvek presnejšia kvantifikácia uplatňovaných súm nemožná. Práve preto musí súd pristupovať k priznávaniu týchto súm obozretne a triezvo a nepriznávať sumy, ktoré sú zjavne nereálne (či už privysoké, či prinízke) vo vzťahu k priemerným majetkovým a príjmovým pomerom v Slovenskej republike.

16. Odvolací súd dospel k záveru, že v danej veci súd prvej inštancie bez komparatívnych úvah skonštatoval dôvodnosť priznania náhrady vo vzťahu k žalobkyni 1. vo výške 10.000,- eur, vo vzťahu k žalobcovi 2. vo výške 3.000,- eur, vo vzťahu k žalobcovi 3. vo výške 5.000,- eur a nezdôvodnil, že by náhrady nemajetkovej ujmy v takýchto výškach boli obvykle právoplatne priznávané súdmi vyššej inštancie pozostalým osobám, pričom v kontexte uvedeného potom vyznieva protirečivo aj konštatovanie súdu prvej inštancie, že v zmysle § 94 ods. 1 až 3. z.č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení manžel, manželka a nezaopatrené dieťa poškodeného, ktorý zomrel v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania majú nárok na jednorazové odškodnenie, ktorého suma manžela alebo manželky je 730-

násobok denného vymeriavacieho základu, najviac 46.485,40 eur a pre každé nezaopatrené dieťa polovica.

17. Súd prvej inštancie v časti ustálenia výšky nemajetkovej ujmy pri odôvodňovaní napadnutého rozsudku teda nepostupoval dôsledne, jeho odôvodnenie nie je dostatočne konkrétne, je rozporné a ak aj rozsiahlo odkazuje na všeobecné názory právnej vedy argumentačne sa s nimi na daný konkrétny prípad dostatočne nevypporiadal.

18. Strana sporu má právo na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takémuto útoku. V prípade ak účastník konania vyžaduje, aby sa vec posudzovala podľa konkrétnych výkladových metód relevantných zákonných ustanovení, súd je povinný zaoberať sa nimi a vyložiť, prečo posúdenie veci v zmysle návrhov účastníka nie je po právnej stránke správne (porov. uznesenie NS SR sp. zn. 2M Cdo/7/2009).

19. O nepreskúmateľný rozsudok ide i vtedy, ak z jeho odôvodnenia nevyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami súdu pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej (ako tomu bolo v danom prípade vo vzťahu k výške náhrady nemajetkovej ujmy). Odôvodnenie súdneho rozhodnutia má obsahovať, aké zistenia z konkrétnych dôkazov boli vyvedené a aký majú význam z hľadiska hmotného práva. V odôvodnení rozhodnutia má súd náležite vysvetliť, ako sa vysporiadal s rozhodujúcimi a zistenými skutočnosťami a na akom základe prijal právne závery. Preto ak je rozhodnutie súdu prvej inštancie nepreskúmateľné, lebo neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov, na základe ktorých súd rozhodol, resp. obsahuje protirečivé odôvodnenie, prichádza do úvahy iba zrušenie rozhodnutia a vrátenie veci súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 226/03). Zákon (§ 220 CSP) venuje zvýšenú pozornosť odôvodneniu súdneho rozhodnutia, normovaním obsahových náležitostí. Ide o návod čo má odôvodnenie rozsudku obsahovať, keďže má význam z hľadiska prostriedku kontroly správnosti rozhodnutia, a to zo strany účastníkov konania, ako i vyššieho súdu, ktorý ho bude preskúmať, ale aj zo strany verejnosti. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá so všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj so špecifickými námietkami strán sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu sa odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu. Znemožnením strane uskutočňovať jej patriace procesné práva v kvalifikovanej miere, dochádza k porušeniu práva na spravodlivý proces (porov. uznesenie NS SR sp. zn. 6Cdo/98/2017).

20. Odvolací súd preto rozhodnutie súdu prvej inštancie vo výrokoch I., II., III., IV. a VI. podľa § 389 ods. 1 písm. b/ CSP zrušil a vrátil vec na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

21. Z obsahu podaného odvolania žalobcov nie je možné vymedziť, z akých dôvodov považujú napadnuté rozhodnutie vo výroku V (tjs. vo výroku, ktorým bola zamietnutá žaloba voči žalovanému 2) za nesprávne, keď úplne absentujú odvolacie dôvody. Žalobcovia teda podali voči výroku V odvolanie bez zákonnej náležitosti a preto musel odvolací súd ich odvolanie voči tejto časti odmietnuť.

22. Podľa § 386 písm. d) CSP, odvolací súd odmietne odvolanie, ak nemá náležitosti podľa § 363, ak pre vady odvolania nemožno v odvolacom konaní pokračovať.

23. Náležitosti odvolania uvedené v ustanovení § 363 CSP musia byť splnené kumulatívne. Ak absentuje ktorákoľvek z nich, nejedná sa o úplný procesný úkon. V zmysle uznesenia Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 48/2000 zo dňa 6. septembra 2000 nestačí len podať prípustný opravný prostriedok, ale treba ho podať „zákonom ustanoveným postupom“, ktorý rešpektuje zákonom predpísané obsahové a formálne náležitosti. Nemožno pripustiť, aby súd rozhodoval o neurčitom alebo nesprávnom návrhu. Vychádzajúc z ústavných princípov neustrannosti súdu a rovnosti postavenia strán sporu pred súdom, je neprípustná dedukcia súdu, ktorý by bezprostredne vlastnou činnosťou nahrádzal plnenie povinností strany, a tým konkrétnu stranu sporu bezdôvodne zvýhodňoval oproti ostatným.

24. Povinnosťou súdu prvej inštancie v ďalšom konaní bude postupovať v intenciách vyššie uvedených pokynov odvolacieho súdu. Pri posudzovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy bude súd prvej inštancie prihliadať na základné zákonom stanovené kritériá určenia výšky náhrady nemajetkovej ujmy v

peniazoch, a to závažnosť vzniknutej ujmy, ako i okolnosti, za ktorých k porušeniu práv došlo, ale aj na judikatúrou vymedzené kritériá pre stanovenie výšky nemajetkovej ujmy, s naplnením požiadavky porovnania priznanej náhrady s náhradou prisúdenou v iných prípadoch. Nejde pritom o vytvorenie vlastnej metodiky či odborného posúdenia ujmy, ale o spravodlivé zváženie dopadu ujmy do osobnostnej sféry pozostalých. Výška náhrady nemajetkovej ujmy musí tiež odrážať všeobecne zdieľané predstavy o spravodlivosti. Vyššie uvedené inštruktívne pokyny, sa vzťahujú aj na hodnotenie na základe kritérií relevantných pre stanovenie výšky peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy, vychádzajúc z komplexného zhodnotenia intenzity vzťahu dotknutých osôb, ich vzájomných väzieb a rodinného spolužitia.

25. Pri písomnom vyhotovení súdneho rozhodnutia bude súd prvej inštancie, v intenciách vyššie uvedených právnych názorov odvolacieho súdu, postupovať v súlade s ustanovením § 220 CSP a preskúmateľným spôsobom vyjadri skutkové zistenia a právne závery, na základe ktorých vec posúdil a rozhodol. Svoj právny záver zdôvodní zo zákonných hľadísk, ktoré v danej veci prichádzali do úvahy a stranám konania, dá odpoveď na podstatné a relevantné argumenty, aby riešenie konkrétneho právneho problému bolo jasné a zreteľne dané (rozhodnutia Ústavného súdu napr. sp. zn. II. ÚS 193/06, III. ÚS 198/07). Súd prvej inštancie bude dbať tiež na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo bez protirečivých záverov, presvedčivé s uvedením skutočností, ktoré považuje za preukázané a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, prípadne prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Povinnosť súdu riadne odôvodniť rozhodnutie je odrazom práva účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktoré sa vysporiada aj so špecifickými námietkami strán konania.

26. Podľa § 396 ods. 3 CSP ak odvolací súd zruší rozhodnutie a vec vráti súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne o náhrade trov súd prvej inštancie v novom rozhodnutí o veci.

27. Povinnosťou súdu prvej inštancie bude v novom rozhodnutí rozhodnúť i o trovách tohto odvolacieho konania.

28. Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0, čiže jednomyseľne (§ 3 ods. 9 posledná veta zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch v znení neskorších zmien a doplnení).

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je podľa § 421 CSP prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvom pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1).

Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP).